

VINCULACIONS TERRITORIALS DE L'HOSPITALET

CARLES SANTACANA I TORRES

Historiador. Gerent del Centre d'Estudis de l'Hospitalet

SUMARI

Història de les organitzacions territorials de 1932 a l'actualitat.
El cas de l'Hospitalet.

L'Hospitalet i el seu entorn: La mobilitat de població i les
funcions del municipi.

Dades sociològiques de l'Hospitalet i els municipis del
Baix Llobregat.

L'Hospitalet com a ens d'administració.

Criteris de les organitzacions privades.

Conclusions.

Bibliografia.

INTRODUCCIÓ

Aquest informe sobre les vinculacions territorials de l'Hospitalet pretén convertir-se en un instrument de treball a l'abast de tothom, per poder prendre una decisió. Aquesta decisió és, és clar, a quina comarca pertany l'Hospitalet.

De la transició ençà n'hem sentit i vist escrites de tots colors respecte d'aquest tema. Moltes d'aquestes opcions es feien des de punts de vista estrictament polítics, però sense una base d'estudi sobre la realitat i el futur possible de la ciutat. No pretenem, però, dir que l'organització territorial és un tema estrictament tècnic. Evidentment, una organització del territori ha de tenir en compte alhora enfocaments tècnics i polítics.

És des d'aquest enfocament global que nosaltres hem elaborat aquest informe, que inclou la història, la dependència o la independència del nostre mercat de treball, les divisions político-administratives, l'organització de la societat civil i la composició mateixa d'aquest teixit social.

Aquest informe no pretén substituir un estudi aprofundit sobre un tema tan transcendental per al desenvolupament de la nostra ciutat, sinó que s'ha servit majoritàriament dels estudis ja publicats, especialment pel que fa als capítols I, II i III. Els capítols IV i V, al contrari, han estat elaborats totalment pel Centre d'Estudis.

La realització d'aquest informe (que s'ha fet en el temps rècord de dos mesos), ha estat possible gràcies a l'ajut que ha aportat l'Ajuntament de l'Hospitalet i a la col·laboració de Loli Sánchez, de l'àrea d'alcaldia; de Josep Serra de la Corporació Metropolitana de Barcelona i de la Secció d'Informació Administrativa de la Generalitat de Catalunya.

I. HISTÒRIA DE LES ORGANITZACIONS TERRITORIALS DE 1932 FINS A L'ACTUALITAT. EL CAS DE L'HOSPITALET

És evident que quan es planteja qualsevol tema de debat sempre és bo de recórrer als precedents del problema, i veure com, per què i quines van ser les solucions aportades. Quan, a més, el tema és tan complex com el de l'organització del territori, aquesta consideració encara pot ser més important. El primer problema que es planteja és fins on cal recular perquè tingui sentit una anàlisi històrica que doni més elements per ampliar el debat. D'una manera apriorística, és clar, hem resolt fer un tall l'any 1931, quan va començar el debat sobre la divisió territorial de la Catalunya republicana.

Com és sabut, a partir de la proclamació de la República, i de la instauració de la Generalitat com a poder autònom, una de les preocupacions principals del govern català va ser la de dotar el país d'una orga-

nització interna d'acord amb els principis que sobre aquest tema formaven el cos del catalanisme polític. És ben sabut que la bèstia negra era la divisió provincial; i per tant, el que es cercava havia de ser-ne l'alternativa. El pes específic d'aquest tema venia donat per la incidència que sempre havia tingut dins els plantejaments del catalanisme polític. (Els precedents es poden seguir a la Conselleria d'Economia: *La divisió territorial de Catalunya*. Barcelona 1937, i a *Divisió territorial Estudis i Projectes*. Barcelona, 1933.)

Aquella divisió i les propostes que es van fer anteriorment van ser molt mitificades en l'etapa de la transició del franquisme a la democràcia, però cal resituar aquella tasca en una perspectiva científica. El que ens interessa principalment per a aquest document és la situació, en aquella organització territorial, de l'Hospitalet i dels seus dos punts de referència immediats: el Baix Llobregat i Barcelona. Realment, quan comencem a consultar els materials de la Ponència que s'han fet públics sobta enormement el fet que no hi hagi gairebé referències a l'Hospitalet. Tan sols una visita de dos tècnics municipals per saber quina era la decisió de la Ponència.

El govern de la Generalitat havia creat el 1931 la «Ponència per a la Divisió Territorial de Catalunya». Del treball d'aquesta Ponència, seguint l'estudi de Lluís Casassas, cal destacar-ne alguns trets fonamentals:

- acceptació del concepte popular de comarca
- divisió basada en els mercats; és a dir, en un fet econòmic.
- té en compte l'existència d'una demarcació prèvia: la de l'administració de justícia.
- concepte dinàmic de comarca.

Un dels fets més coneguts dels treballs que van conduir a la divisió territorial republicana és l'enquesta que es va fer als ajuntaments, perquè cada municipi digués quins eren els mercats més importants on participava cada poble i també a quina comarca creien que pertanyien. Aquesta enquesta es va fer a tots els ajuntaments de Catalunya, però els resultats es van estructurar agrupant els municipis pertanyents a cada partit judicial. A continuació reproduïm el resultat corresponent al partit judicial de Sant Feliu de Llobregat:

PARTIT JUDICIAL DE SANT FELIU DE LLOBREGAT

<i>Municipi</i>	<i>Comarca</i>	<i>Mercat</i>	<i>Altres mercats</i>
Sant Feliu	Llobregat	Barcelona	
Abrera	Penedès	Martorell	Olesa
Begues	Baix Llobregat	Barcelona	Vilafranca
Castelldefels	Pla de Llobregat	Barcelona	Vilanova
Castellví de Rosanés	Llobregat	Martorell	
Cervelló	Baix Llobregat	Molins de Rei	Barcelona
Corbera			
de Llobregat	Llobregat	Molins de Rei	Barcelona
Cornellà	Baix Llobregat	Barcelona	Molins de Rei
Esparraguera	Baix Llobregat	Barcelona	Vilafranca
Espulgues	Llobregat	Barcelona	Vilafranca
Gavà	Baix Llobregat	Barcelona	
Gelida ¹	Baix Penedès	Martorell	Sant Sadurní
Hospitalet	Baix Llobregat	el propi	Barcelona
Martorell	Baix Llobregat	el propi	Barcelona
Molins de Rei	Baix Llobregat	Barcelona	Vilafranca
Pallejà	Pla de Llobregat	Barcelona	
Papiol	Pla de Llobregat	Martorell	Vilafranca
Prat de Llobregat	Pla de Llobregat	Barcelona	Granollers
Sant Andreu de la Barca	Llobregat	Martorell	
Sant Boi de Llobregat ²	Baix Llobregat	Barcelona	
Sant Climent de Llobregat	Baix Llobregat	Barcelona	
Sant Esteve Sesrovires	Martorell	Martorell	Esparraguera
Sant Joan Despí	Llobregat	Barcelona	
Sant Just Desvern	Llobregat	Granollers	Vilafranca
Sant Llorenç d'Hortons	Penedès	Sant Sadurní	Martorell
Sant Vicents dels Horts	Sant Feliu de Llobregat	el propi	Barcelona
Santa Coloma de Cervelló	Llobregat	Barcelona	Terrassa
Torrelles de Llobregat	Baix Llobregat		
Vallirana	Sant Feliu de Llobregat	Sant Feliu	Vilafranca
Viladecans	Llobregat	Vilafranca	Granollers

¹ Encara que el partit judicial és de Sant Feliu de Llobregat, crec que som del Baix Penedès.

² Aquesta vila mereix ésser centre agrícol del Baix Llobregat.

L'Ajuntament de l'Hospitalet va respondre, per tant, que la seva comarca era el Baix Llobregat. La Ponència, però, va situar el nostre municipi a la comarca del Barcelonès, una comarca, que de fet, ningú no havia demanat. Els arxius de la Ponència que s'han publicat no donen dades que justifiquin aquesta situació. Per tant, l'única argumentació sobre aquesta ubicació de l'Hospitalet la trobem en l'edició que l'any 1933 va fer la Ponència. Reproduïm a continuació la justificació de l'existència de les dues comarques que afectaven l'Hospitalet. El Baix Llobregat, perquè era on havia demanat d'ésser. El Barcelonès, perquè és on va ser ubicat.

BARCELONÈS

La ciutat de Barcelona, a causa del formidable poder d'assimilació en tots els ordres, augmentarà cada dia el seu radi d'influència sobre els pobles i ciutats que la volten; això ha fet que, al seu entorn, tenint sempre en compte la forta densitat de població, s'hagi d'establir una demarcació constituïda per aquells nuclis de població que, més aviat o més tard, esdevindran part integrant de la ciutat. Sant Adrià de Besòs, Badalona, Santa Coloma de Gramenet, Sant Just, Esplugues i l'Hospitalet, amb Barcelona, constitueixen la demarcació més petita i més poblada de Catalunya.

BAIX LLOBREGAT

Aquesta demarcació, d'una forma netament allargassada, que s'ha creat al llarg del riu i de les vies de comunicació que afluïxen a Barcelona, té uns límits que es corresponen essencialment amb els del partit judicial de Sant Feliu de Llobregat. Cal remarcar que n'hem tret Gelida i Sant Llorenç d'Hortons per ésser pobles típics del Penedès i que, per altra banda, tenen molta facilitat de comunicacions amb Vilafranca. Pel costat nord hi afegim Collbató, molt més ben comunicat amb aquesta demarcació que amb Igualada. També afegim a aquesta demarcació el terme d'Olesa, després d'haver comprovat, per mitjà d'una enquesta sobre el terreny, la conveniència de fer aquest canvi, ja que actualment a Olesa els és més fàcil d'anar a Sant Feliu de Llobregat, de pas cap a Barcelona, que d'anar a Terrassa, el seu actual cap de partit. Finalment,

tenint en compte l'íntima relació de Barcelona amb els nuclis de població de Sant Just Desvern, l'Hospitalet, Esplugues, hem decidit, com hem dit abans, de segregar-los d'aquesta demarcació i ajuntar-los a la de Barcelona.

No hi ha cap dubte que Martorell, per la seva situació al centre de la demarcació, és una població que té condicions per a assolir-ne la capitalitat; però el fet d'ésser Sant Feliu de Llobregat l'actual cap de partit, de tenir un cens de població superior al de totes les altres viles de la demarcació, de trobar-se a la cruïlla de tots els camins que dels diferents indrets de la demarcació es dirigeixen a Barcelona i, finalment, de tenir edificis i muntatges adequats per als serveis que calguin, han decidit a ratificar-li la capitalitat.

Però, quin era el debat ciutadà local respecte a aquesta gestió? N'hi va haver? En quin sentit? Què es proposava?

Durant la II República l'assumpte de l'agregació a Barcelona apareix constantment a la premsa local i és vist com una amenaça per a la identitat de la ciutat, vinculada als interessos dictatorials i en concret a la persona de Joan Pich i Pont (alcalde de Barcelona durant la «dictablanda» i el «bienni negre»).

Cal dir que ERC partit majoritari a l'Hospitalet, acceptà, des de la publicació dels treballs de la Ponència, la integració al Barcelonès. Des de 1934 els caps del partit també acceptaven la integració a Barcelona, les converses entre les dues alcaldies s'inicien el 1934 i arriben fins al febrer de 1938, justificant-ho com l'única possibilitat econòmica capaç de superar els dèficits estructurals que patia la ciutat.

Si més no les enquestes fetes pel periòdic FORTITUD, a finals de 1932, a les entitats i les personalitats de la ciutat, manifesten sempre tot el contrari, des de Just Oliveras fins a Lorenzo Escudero, dient:

«... que significaria la pèrdua d'identitat local i que cal parlar de mancomunat serveis».

Malgrat que l'any 1933 els resultats de la Ponència haguessin acabat, no va ser fins al 9 de setembre de 1936 que la divisió territorial de Catalunya va aparèixer al Diari Oficial de la Generalitat. Cal remarcar aquesta darrera data, ja que es produeix un mes i mig després de l'aixecament militar del 18 de juliol.

És evident que a partir de juliol de 1936 no es pot parlar de continuïtat de la política republicana en cap sentit, i que per tant, tampoc en l'organització territorial. En el cas de l'Hospitalet això es fa més evident encara, ja que l'Hospitalet s'incorporà de fet a tot l'entramat organitzatiu —tant polític com civil— del Baix Llobregat.

Per tant, una divisió que s'havia anat fent durant la pau es posava en pràctica durant la guerra. Pel que a nosaltres ens interessa, aquest període és força important, ja que si la Ponència va establir que l'Hospitalet pertanyia al Barcelonès, la pràctica va portar l'Hospitalet al Baix Llobregat.

I a més, amb un paper molt destacat. Concretament, cap de comarca pel que fa al CENU i a tots els comitès que depenien de la CNT.

Oriol Nel·lo va posar en clar fa temps quina va ser aquesta pràctica. Reproduïm, per il·lustrar aquesta situació, un paràgraf del seu article:

«Cal constatar que la utilització de la nova divisió territorial fou feta sempre amb una gran elasticitat. Tal com han escrit les professores Ascón, Estalella i Riera, sembla més fent les proves per a la construcció d'un model territorial que, a la fi, no va poder existir. En aquest sentit, és interessant el cas dels municipis del Barcelonès occidental és a dir l'Hospitalet de Llobregat, Sant Just Desvern i Esplugues de Llobregat. Es tracta, com sabem, d'uns municipis d'adscripció comarcal dubtosa, que, en el moment de respondre a l'enquesta de la Ponència afirmaren pertànyer a la comarca del Baix Llobregat però reconegueren també importants vincles amb Barcelona. Doncs bé, d'acord amb la seva singularitat, aquestes localitats reberen un tractament que, si bé no les integrava plenament a la comarca del Baix Llobregat les individualitzà en molts aspectes del conjunt del Barcelonès.

Ja en els primers moments s'observà aquest tractament diferenciat. En els nomenaments del Consell de l'Escola Nova Unificada del Baix Llobregat, per exemple, hom hi incloïa els mestres de l'Hospitalet, la qual cosa fa pensar que la delegació comarcal d'aquest organisme tenia també competència sobre aquesta localitat. D'altra banda, Pau Vila, tot comentant les modificacions introduïdes per partits i sindicats a la divisió de la Ponència, explica: «En algun altre cas, pot haver convingut, per raons de tàctica o de descongestionament, de fer anar poblacions d'una comarca a l'altra: per exemple la UGT ha aplegat l'Hospitalet, Esplugues i Sant Just Desvern, del Barcelonès, al Baix Llobregat» (La Divisió Territorial de Catalunya, pàg. 67). Però no foren només els consells i les organitzacions polítiques els que introduïren modificacions, també diverses Conselleries donaren un tracte singular a aquests municipis: el 17 de desembre de 1936 la Conselleria d'Economia creà, cosa molt poc habitual, una Delegació Especial a l'Hospitalet i en féu responsable a un mestre del CENU, Josep Xena i Torrent. Més tard, la Conselleria de Proveïments creà una Delegació Inter-Local a l'Hospitalet amb jurisdicció sobre aquesta localitat, Sant Just i Esplugues i en nomenà delegat Antoni Ausejo i Tejero. També la Conselleria de Finances

inclogué l'Hospitalet, Sant Just i Esplugues a la Zona de Recaptació de Tributs de Roses de Llobregat (és a dir, Sant Feliu), però més tard les en separà (Ordre del 2 de desembre de 1937), tot afirmant que l'adscripció primitiva «dificulta l'organització més adient i eficaç del servei», i creà una Zona de Recaptació de l'Hospitalet amb competències també sobre els tres municipis».

Paral·lelament a la creació de la Ponència per a la Divisió Territorial de la Generalitat va encarregar als germans Rubió i Tudurí el pla de distribució en zones del territori català, conegut com a regional planning. Aquest pla parlava d'una regió de Barcelona que comprenia del riu Besòs a les costes del Garraf. El regional planning dividia aquesta regió en les zones següents:

- 1) Zones de gran circulació.
- 2) Zones agrícoles.
- 3) Zones de boscos i de paisatge.
- 4) Zones d'habitació.
- 5) Zones industrials, de comerç i mixtos de circulació i activitat fabril i comercial.
- 6) Zones d'aviació i esports.

Dins d'aquesta divisió en zones l'Hospitalet era dins de la cinquena zona.

EL FRANQUISME

L'organització territorial de 1939 a 1975 tingué dos factors bàsics, per una banda no es podia fer amb llibertat i participació; per l'altra, els intents d'ordenació territorial no partien de Catalunya com a unitat territorial.

A conseqüència d'aquests dos condicionants, sobretot del segon, els projectes que van sorgir tan sols se centraven en l'àrea barcelonina, i no procuraven l'ordenament general del país. Per això, i en el cas de l'Hospitalet, el nostre municipi no era contemplat com a ciutat respecte a Catalunya, sinó com a ciutat respecte a Barcelona.

En aquest context bàsic els intents d'ordenació més importants van ser:

- Pla comarcal de 1953
- Pla provincial de 1959
- L'àrea Metropolitana de Barcelona (1966)
- La Corporació Metropolitana de Barcelona (1974)

A més d'aquests projectes, a les acaballes del franquisme van aparèixer propostes de creació d'espais al marge de Barcelona en què va participar l'Hospitalet. Els més importants van ser:

- Consejo Económico Social Sindical del Bajo Llobregat (1971)
- Mancomunidad del Baix Llobregat (1973)

El Pla Comarcal de 1953

El Pla Comarcal de 1953 va néixer l'any 1953 i configurava una comarca de Barcelona composta per 27 municipis. Aquests municipis eren de les comarques del Barcelonès, Vallès, Baix Llobregat i Maresme de la divisió republicana. El Pla reforçava el paper director de la ciutat de Barcelona i preveia una zonificació dels diferents termes municipals, atribuint-li a cadascuna una qualificació. La realització del pla quedava en poder de cada municipi.

A més, el pla tenia dues idees importants: l'ampliació del port de Barcelona i l'ampliació de l'aeroport del Prat. Dues idees força del que s'ha anomenat la «Gran Barcelona».

El Pla Provincial de 1959

El Pla Provincial, precisament per aquest caràcter provincial, tendia a donar un gran pes a la potenciació del conjunt provincial i no tant de la comarca de Barcelona configurada pel Pla de 1953. Aquesta comarca de 1953 era una de les 11 en què es va dividir la província.

Les carències dels plans de 1953 i 1959 les ha assenyalat Lluís Cassas d'aquesta manera: «Si el pla comarcal es pot dir que tenia com a funció tenir cura de l'engrandiment i l'organització del cap de Catalunya, oblidant-se de l'existència del seu cos, del pla provincial es pot afirmar que, en no poder comptar amb el cap, malament podia dedicar-se a l'organització del cos restant».

Van ser, en definitiva dues organitzacions que no van funcionar.

Àrea Metropolitana de Barcelona

Es va aprovar el 1968, encara que el 1966 el Pla ja era aprovat. Comprenia 163 municipis, en un arc al voltant de Barcelona. No va tenir cap acció real sobre la zona.

L'Entitat Municipal Metropolitana de Barcelona

És el que coneixem com la Corporació Metropolitana. Ha actuat de 1974 fins a l'actualitat i potser no tenim la perspectiva necessària per valorar el seu paper, encara que sí que és clar que no ha servit per descentralitzar.

La corporació ha organitzat força serveis que els municipis sols no haguessin pogut resoldre, però no ha evitat que en moltes ocasions prevalguessin els interessos de la ciutat de Barcelona per sobre dels interessos del conjunt de ciutats participants.

Les estratègies des de l'Hospitalet

El que hem anat veient fins ara era com afectaven a l'Hospitalet les diferents organitzacions territorials que li venien imposades. Hi va haver, però, a les darreries del franquisme, alguns intents per part del grup dominant local de bastir una organització superior a la ciutat, per poder tenir un paper més important a Catalunya. Encara que llurs resultats no fossin importants els citem per la seva representativitat.

El «Consejo Económico del Bajo Llobregat» va ser creat a principis de 1972. El componien les comarques sindicals de Martorell, Cornellà i l'Hospitalet. En total, 38 municipis. Les àrees temàtiques sobre les quals volia treballar eren amplíssimes: de l'agricultura a l'habitatge, passant per l'ensenyament i l'urbanisme. La presència de l'Hospitalet era aclaparadora. De les 6 persones que componien la comissió permanent, 3 eren de l'Hospitalet, un d'ells el Coordinador General, Ramon Solanich (ex-alcalde de l'Hospitalet).

L'altra iniciativa va ser la creació d'una «Mancomunidad del Baix Llobregat» que data de 1973. Era molt menys ambiciosa, i agrupà Esplugues, Cornellà i l'Hospitalet.

Aquesta etapa coincidí amb l'aparició de mitjans informatius d'abast comarcal promoguts pels mateixos grups que llançaven aquestes plataformes polítiques i se situa en el moment de màxim desenvolupament de l'Hospitalet i l'entorn: la campanya per situar l'Hospitalet com a cap d'una zona orientada cap al Baix Llobregat va ser molt intensa, encara que només es concretés en els dos organismes citats. Van haver-hi múltiples reunions d'alcaldes per tractar temes concrets, i davant d'esdeveniments importants, hi havia respostes conjuntes, com per exemple davant la visita del príncep Juan Carlos.

II. L'HOSPITALET I EL SEU ENTORN: LA MOBILITAT DE LA POBLACIÓ I LES FUNCIONS DEL MUNICIPI

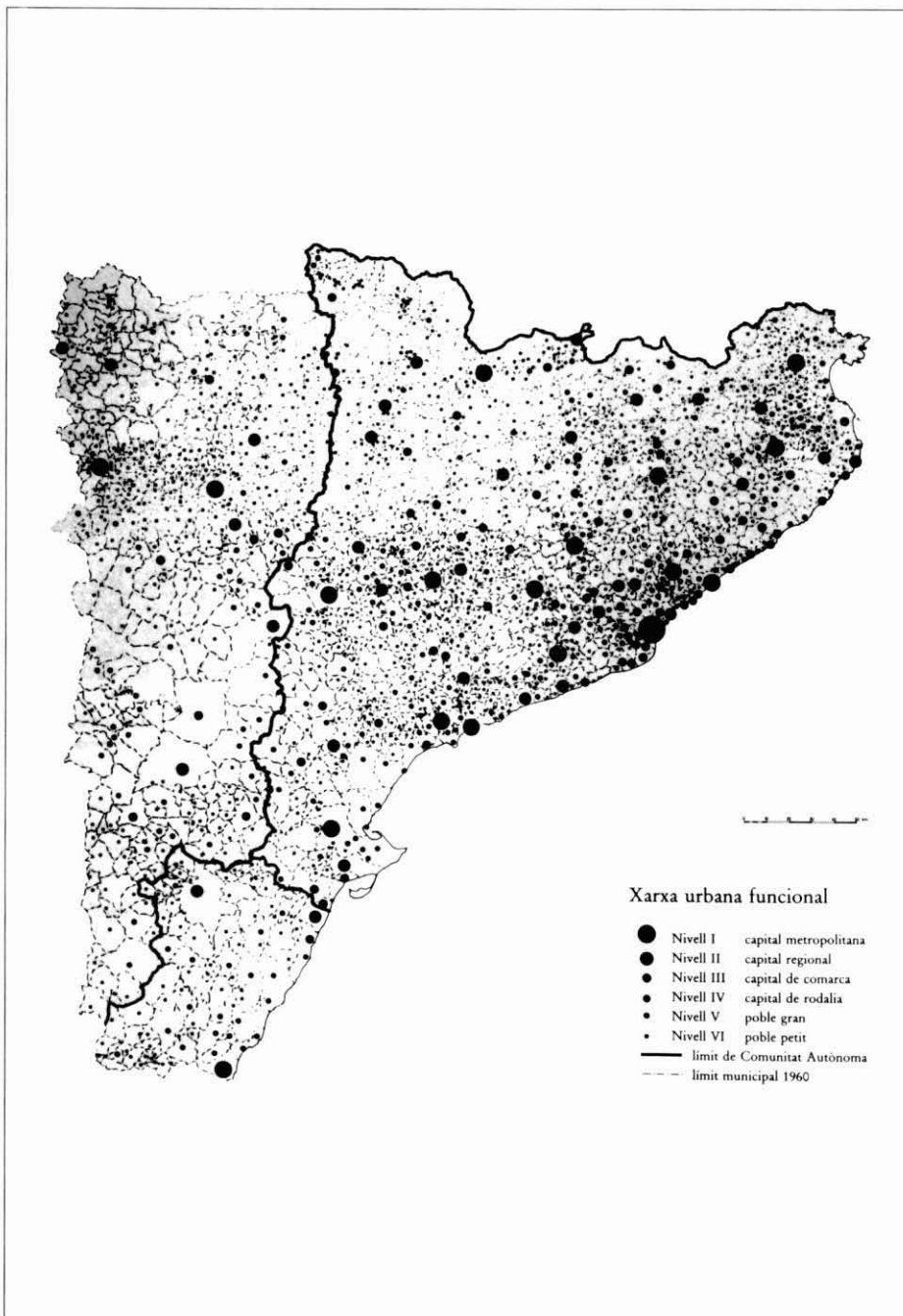
D'entre els elements que configuren una realitat comarcal un dels més importants és el mercat de treball. És propi del desenvolupament del capitalisme la concentració de treball i capital en zones molt concretes. En el cas de Catalunya és evident que el centre d'aquest desenvolupament

pament ha estat la ciutat de Barcelona, i el creixement de l'Hospitalet n'és una mostra de les conseqüències que ha tingut. El que és més difícil, però, és establir fins on s'estén l'àrea d'influència de Barcelona, i per tant, el que en podríem dir àrea comarcal barcelonina.

A més, les comarques s'estructuren en base a algun centre que relaciona totes les poblacions de la demarcació. Aquesta capitalitat es fa efectiva a causa de les funcions que cada població no pot tenir, i en canvi, sí que pot tenir la capital de la comarca.

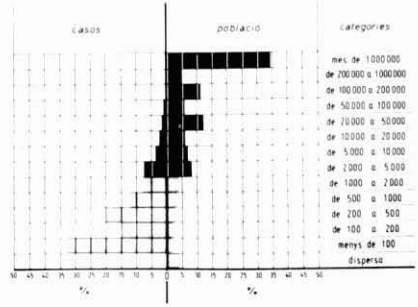
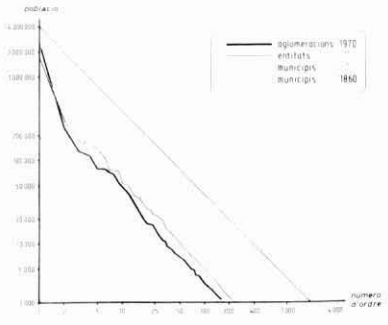
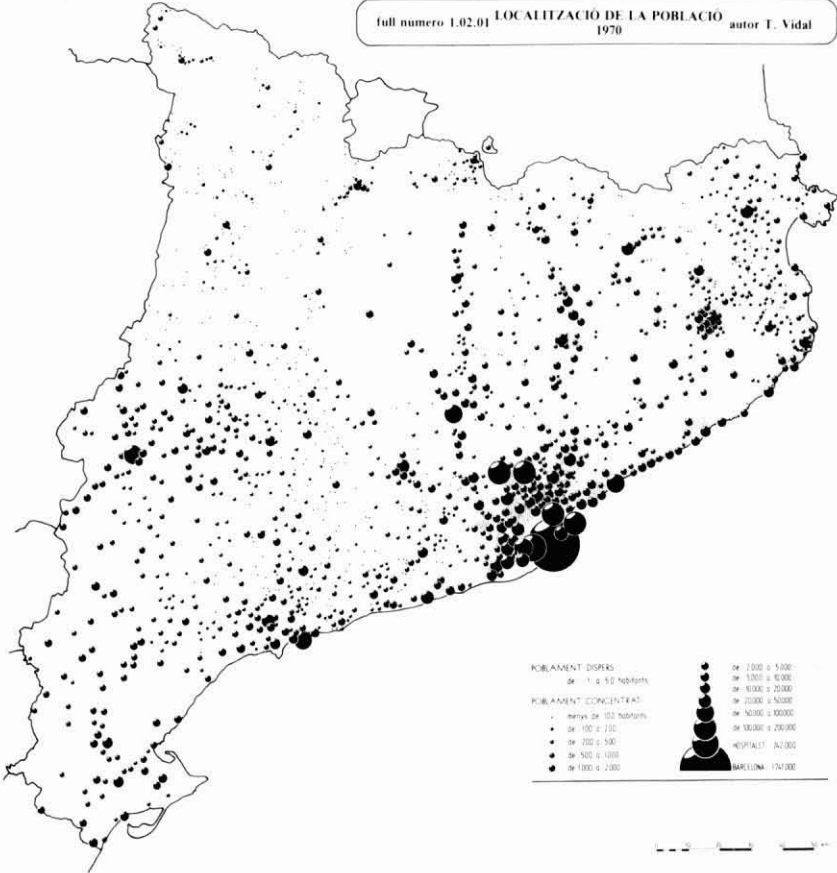
Els estudis fets fins avui ens demostraren que l'àrea natural d'influència de Barcelona és tot el territori de Catalunya, encara que amb diferents nivells. La professora Pilar Riera (1) ha establert una classificació de la xarxa urbana funcional en què treballa amb sis categories: capital metropolitana, capital regional, capital de comarca, capital de rodalia, poble gran i poble petit. Com indica l'autora «el que només indica aquesta terminologia és que la localitat d'un nivell concret té les funcions que caracteritzen aquest nivell, encara que no tingui cap àrea que hi graviti».

Per tant, és important establir la comparació entre el mapa funcional i el mapa de la població. La conclusió que se'n desprèn és molt important per al cas de l'Hospitalet: «Si bé s'ha dit que una de les semblances entre els dos mapes era la concentració tan important de localitats amb un elevat nombre d'habitants i de nivells funcionals superiors a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, l'observació atenta dels dos mapes ens mostra que en aquesta àrea també hi ha una diferència important: La forta concentració de població, si bé es veu corresposta amb una concentració de localitats que pertanyen a nivells funcionals elevats, la majoria d'aquestes localitats no tenen el nivell funcional que caldria esperar tenint en compte el nombre d'habitants. Localitats com Badalona, l'Hospitalet, Cornellà, Santa Coloma de Gramenet, Gavà, etc., d'una banda, i també Sabadell, Terrassa, etc., de l'altra, malgrat el seu elevat nombre d'habitants no ofereixen l'ampli ventall de funcions que les situaria entre les localitats capitals regionals; aquest fet probablement és degut a la proximitat de Barcelona, a la manca d'algunes funcions administratives a causa d'aquest veïnatge i potser més significativament, al fet de no oferir algunes funcions de comerç lligat al sector agrari com a conseqüència de l'entorn urbà i industrial on estan situades. En canvi, localitats de menys població poden oferir un ampli ventall de funcions si estan ubicades en una àrea on tant l'activitat agrària com la industrial són importants; en serien bons exemples Granollers i Vilafranca. Per tant: concentració de localitats funcionals de nivells superiors, però molt menys important del que caldria esperar pel nombre d'habitants».

FONT: Pilar Riera: La xarxa urbana de Catalunya a partir d'una anàlisi funcional. *Arrel*, 18, pàgina 145, abril 1987.

full número 1.02.01 LOCALITZACIÓ DE LA POBLACIÓ autor T. Vidal 1970

FONT: Pilar Riera: La xarxa urbana de Catalunya a partir d'un anàlisi funcional. Arrel, 18, pàgina 142, abril 1987.

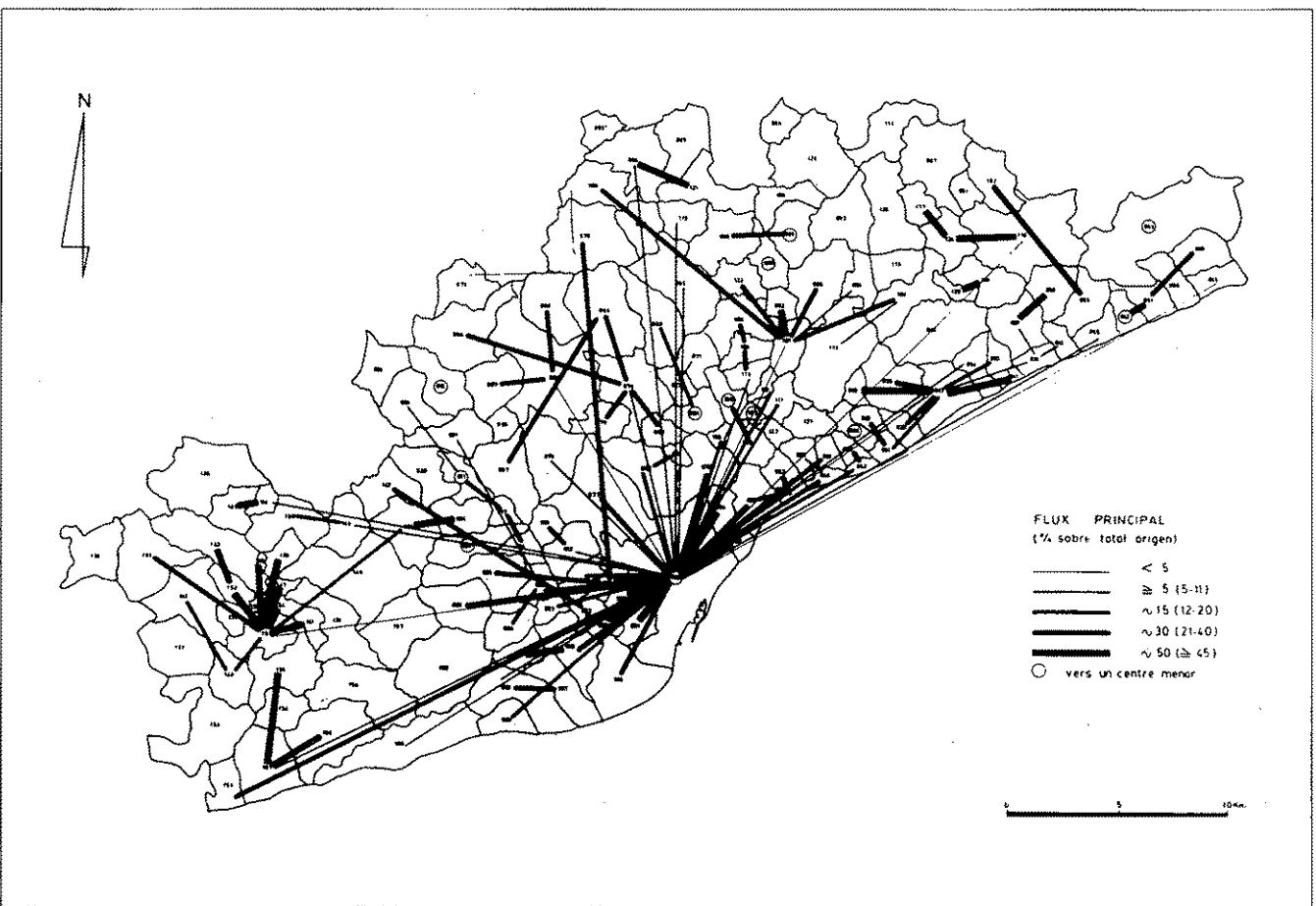
És per això que l'Hospitalet dins la xarxa urbana de Catalunya té unes funcions de nivell III: capital de comarca.

És dins d'aquest context que cal plantejar-se el paper de l'Hospitalet dins l'àrea barcelonina. A més de les funcions, l'ítem més important és la mobilitat de la població per motius de treball o estudis; és a dir, moviments fixos. Diversos són els estudis que han entrat en aquesta problemàtica, utilitzant com a font d'informació la que faciliten els padrons d'habitants. En aquest rapport parlarem de dos aspectes: en primer lloc de l'estructura de la regió de Barcelona, i en segon, del cas concret de l'Hospitalet.

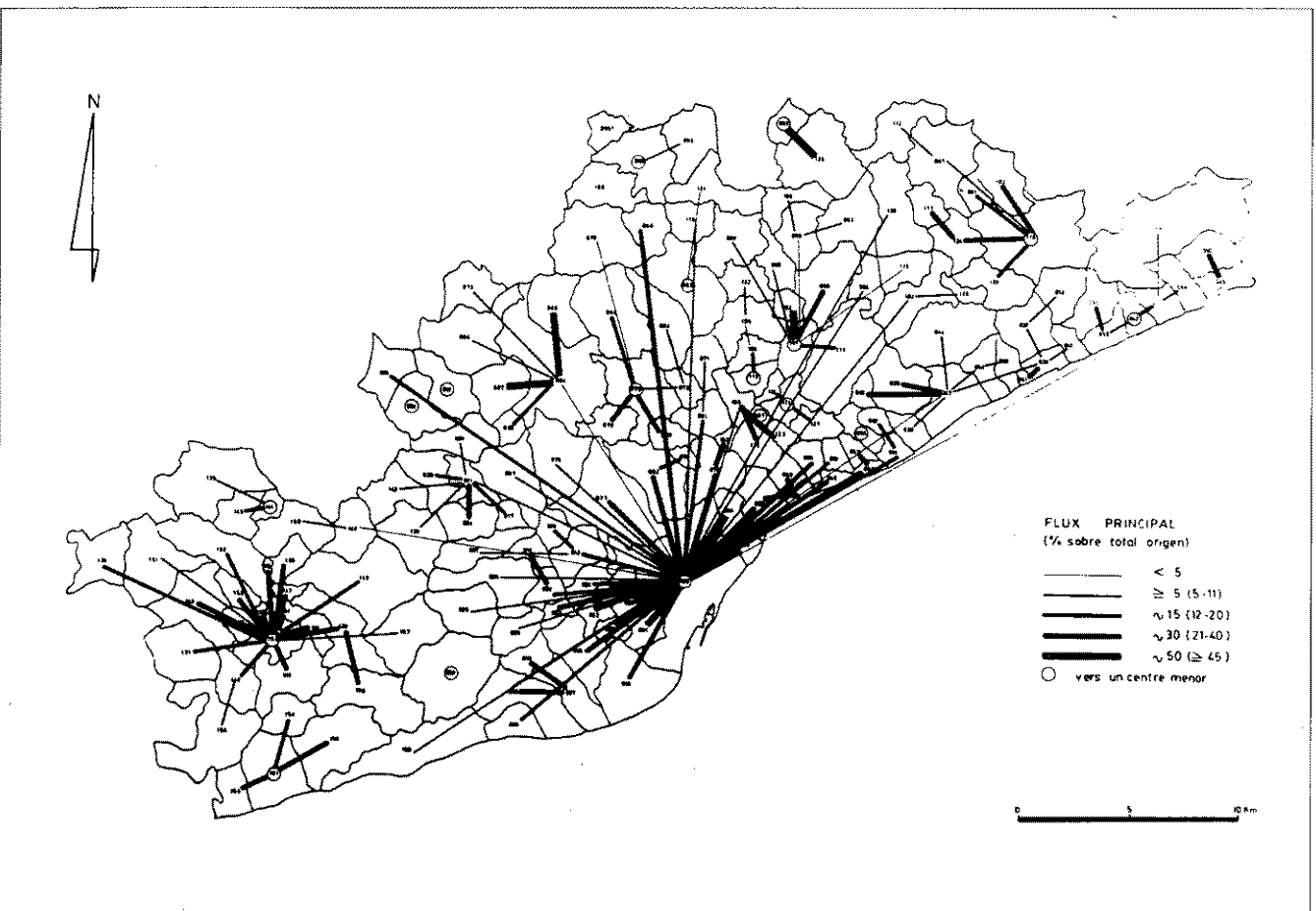
En primer lloc, sabem com és de difícil concretar els límits de l'àrea de Barcelona. Per l'aportació de Pilar Riera sabem que per a alguns assumptes l'àrea de Barcelona és tot Catalunya. Guiant-nos, però, per algunes de les divisions que s'han projectat, l'àrea més àmplia estudiada és «l'Àrea Metropolitana de Barcelona», de 1968, (en l'apartat d'Història es parla dels seus orígens i configuració) que aplegava 161 municipis del Baix Llobregat, Barcelonès, Maresme, Vallès Occidental, Vallès Oriental, Alt Penedès i Garraf (seguint la divisió de 1936). El treball de Joan Nunes es basa en les enquestes del padró de 1970-1975 i 1981, tot i tenir en compte que els universos de les tres enquestes són diferents. Entre les conclusions que aporta, diu: «En primer lloc, la intensitat del flux principal de cada municipi indica en tots tres anys que ens trobem davant d'un espai fortament integrat: el nombre de municipis en què els desplaçaments residència-treball no arriben al 5 % dels actius residents és molt limitat en tots tres anys.

En segon lloc, la distribució de freqüències d'aquestes intensitats permet agrupar-les entorn a valors mitjans sensiblement regulars en tots tres anys. Amb un grau bastant alt de generalització, apareixen tres nivells d'integració, molt forta (-50 %), forta (-30 %) i moderada (-10 %, -20 %), que maximitzen la variança entre grups i minimitzen la interna».

L'autor remarca què signifiquen aquests diferents nivells: «Així, els municipis que s'integren al nivell del 50 % o més, són aquells que formen de fet un mateix continu urbà amb el seu centre, com l'Hospitalet de Llobregat, Sant Adrià del Besòs, Santa Coloma de Gramenet, respecte a Barcelona. Els municipis que ho fan entorn el 30 % són els que constitueixen la perifèria suburbana del seu centre, com ara Sant Cugat del Vallès o Cornellà, per citar dos casos ben coneguts. Entorn el 15 % la integració amb el centre és un fet consolidat; és el cas, per exemple de gran part dels municipis del Baix Llobregat i del Maresme respecte a Barcelona».

FONT: Joan Naves: Aproximació a l'estructura de l'àrea metropolitana de Barcelona. Les estructures d'intensitat diària. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 8-9, pàgina 81. Barcelona 1984.

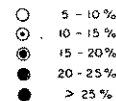
FONT: Joan Nunes: Aproximació a l'estructura de l'àrea metropolitana de Barcelona: Les estructures d'intensitat diària. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 8-9, pàgina 82-84, Barcelona 1984.

FONT: Joan Nunes: Aproximació a l'estructura de l'àrea metropolitana de Barcelona: Les estructures d'intensitat diària. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 8-9, pàgina 82-84, Barcelona 1984.

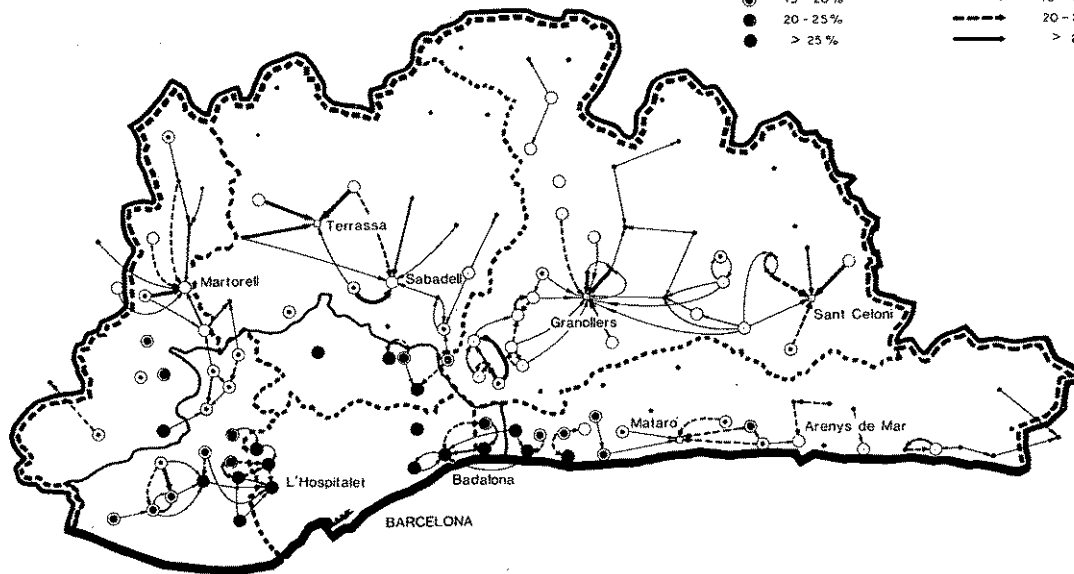
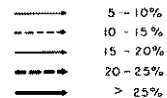
1 MOBILITAT DIÀRIA RESIDÈNCIA-TREBALL, 1981 SORTIDES A L'EXTERIOR DEL MUNICIPI.

PERCENTATGE DELS ACTIUS RESIDENTS AL
MUNICIPI QUE TREBALLEN EN UN ALTRE MUNICIPI.

SORTIDES CAP A
BARCELONA

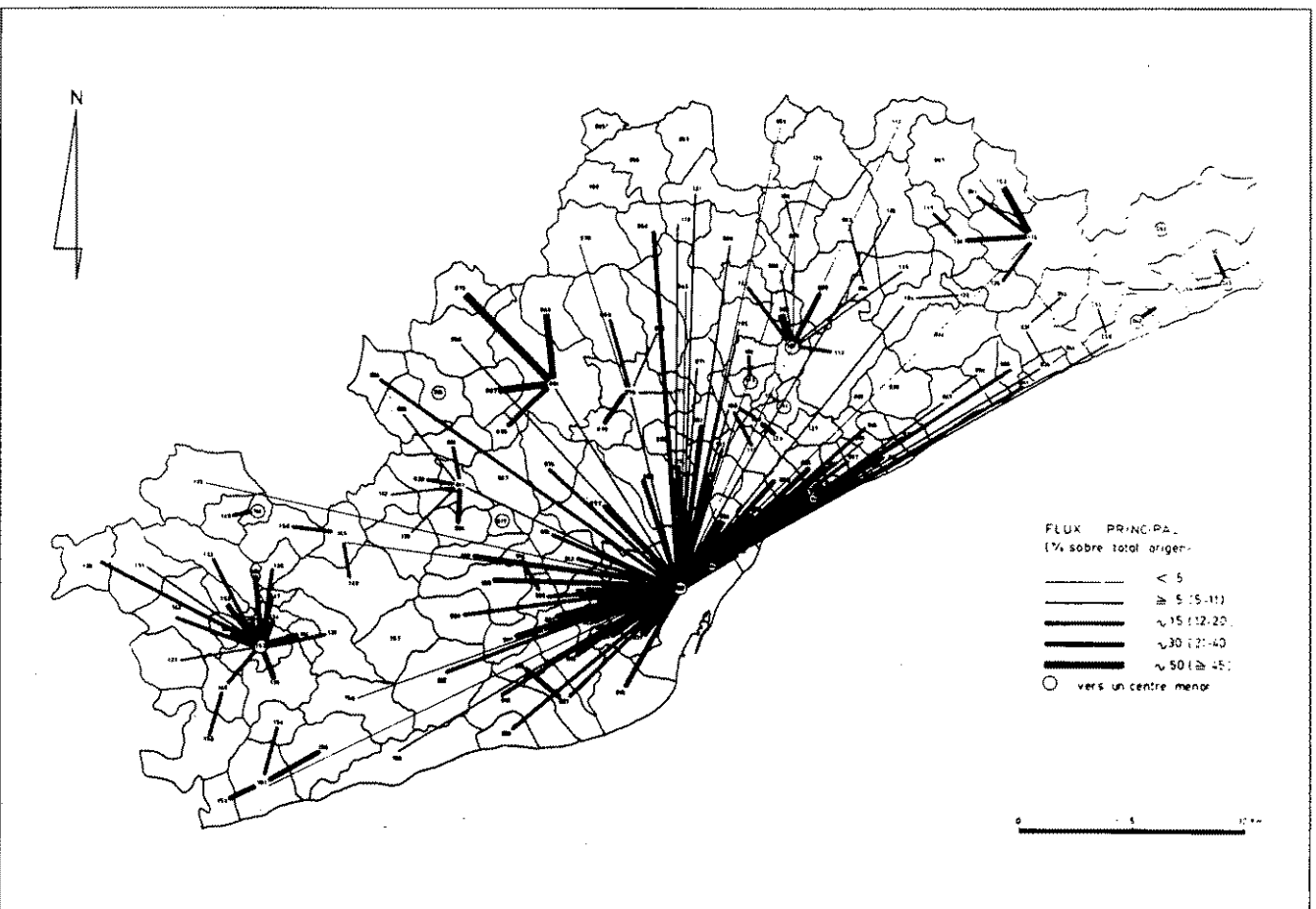

SORTIDES CAP A
ALTRES MUNICIPIS

Font: Elaboració pròpia a partir de:
C/D/C Exploració de la mobilitat
per treball derivada del
Padró d'Habitants de 1981

nota: veure identificació municipis al gràfic 3

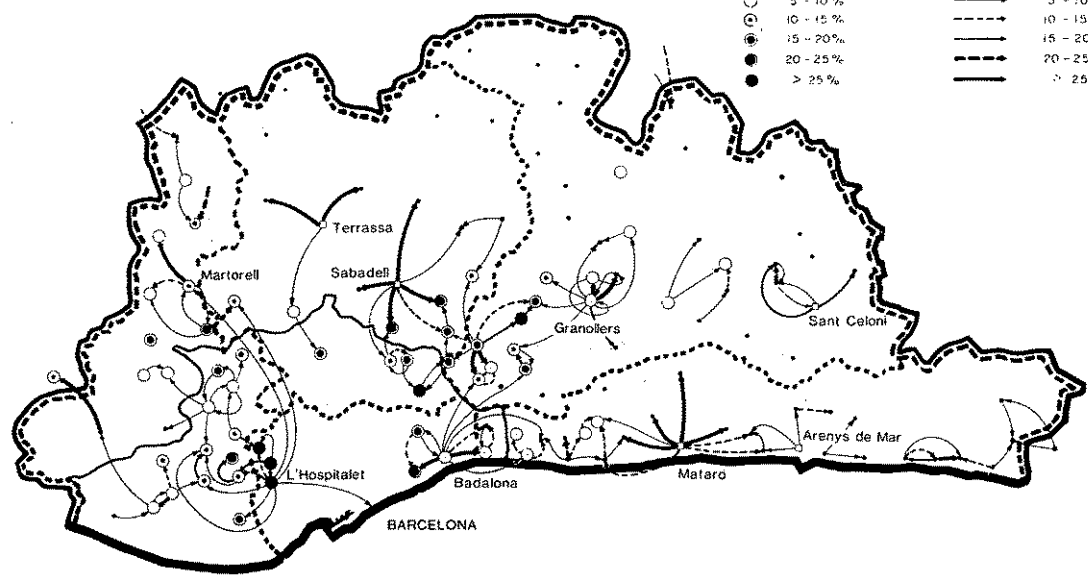

FONT: Josep Serra: Mercat de treball a la regió de Barcelona. Delimitació a partir de la mobilitat residencial-treball. *Banca Catalana Revista Econòmica*, n.º 76, pàg. 24, setembre, 1985.

2 MOBILITAT DIÀRIA RESIDÈNCIA-TREBALL, 1981 ENTRADES DES DE L'EXTERIOR DEL MUNICIPI

PERCENTATGE DELS LLOCS DE TREBALL LOCALITZATS AL MUNICIPI QUE S'EN COMPARTIS PER ACTIUS RESIDENTS D'ALTRES MUNICIPIS

ENTRADES PROCEDENTS DE BARCELONA		ENTRADES PROCEDENTS D'ALTRES MUNICIPIS	
○	5 - 10 %	→	5 - 10 %
◐	10 - 15 %	---	10 - 15 %
◑	15 - 20 %	—	15 - 20 %
●	20 - 25 %	—	20 - 25 %
●	> 25 %	—	> 25 %

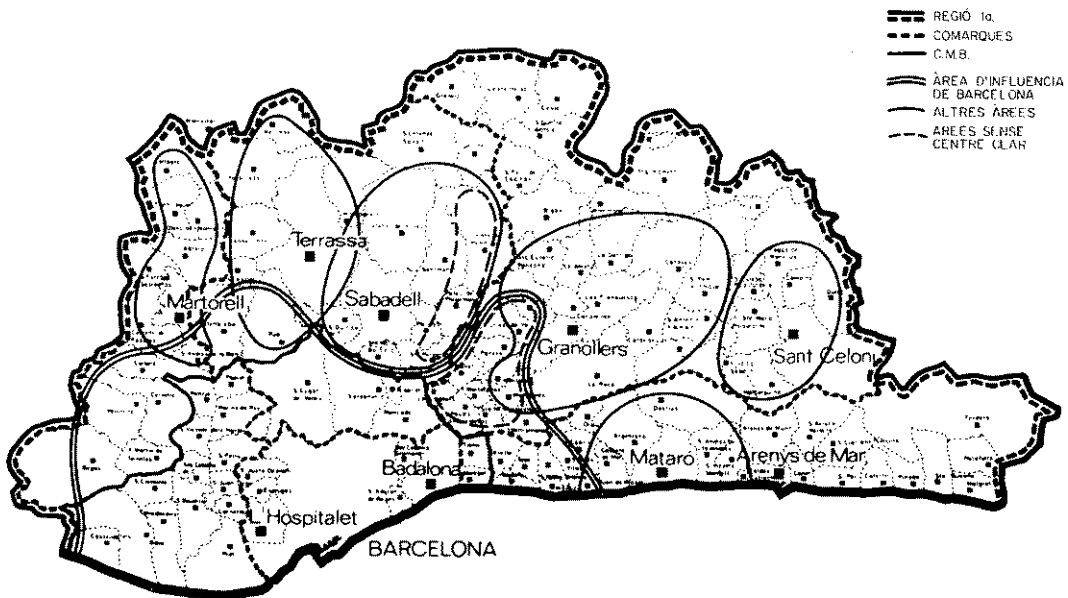

Font: Elaboració pròpia a partir de:
CIDC: Explotació de la mobilitat per treball derivada del Padró d'Habitants de 1981

nota: veure identificació municipis al grafic 3

FONT: Josep Serra: Mercat de treball a la regió de Barcelona. Delimitació a partir de la mobilitat residència-treball. *Banca Catalana Revista Econòmica*, n.º 76, pàg. 25, setembre, 1985.

3 MOBILITAT DIÀRIA RESIDÈNCIA-TREBALL. CENTRES I ÀREES D'INFLUÈNCIA, 1981.

FONT: Josep Serra: Mercat de treball a la regió de Barcelona. Delimitació a partir de la mobilitat residència-treball. *Banca Catalana Revista Econòmica*, n.º 76, pàg. 25, setembre, 1985.

Aquest treball també remarca que entre 1975 i 1981 han desaparegut la major part de subsistemes locals dins d'aquesta àrea, de forma que ara la relació predominant de gairebé tots els municipis és amb Barcelona.

És lògic, per tant, que el mercat de treball resultant d'aquestes intensitats diàries sigui també plenament integrat. Josep Serra, que ha treballat aquest tema (3), diu que el mercat de treball de Barcelona comprèn uns 3.350.000 habitants, entorn d'un milió de llocs de treball i gairebé una cinquantena de municipis, situats en un radi que oscil·la entre 15 i 30 km, els quals formen una àrea estructurada per la xarxa d'autopistes, i en la qual l'enllaç el Papiol-Mollet actua d'eix connector al límit superior.

Els gràfics següents reflecteixen de manera clara quina és l'estructuració d'aquest mercat de treball, i quin és el paper de l'Hospitalet en aquest conjunt. Es troba entre els que tenen més sortides i entrades respecte a Barcelona, i és dins l'àrea d'influència directa de Barcelona.

És útil, en aquest sentit, veure les dades que donava la Corporació Metropolitana de Barcelona sobre les relacions intermunicipals per motiu de feina. De tots els municipis sobre els quals informava, n'hem extret les dades de l'Hospitalet i la d'aquells municipis en els quals l'Hospitalet figurava com a primera, segona i tercera relació.

TOTAL RELACIONS EXTERNES	1ª RELACIÓ	2ª RELACIÓ	3ª RELACIÓ
L'Hospitalet 81.025	Barcelona 72,7 %	Esplugues 4,1 %	Cornellà 4,07 %

POBLACIONS EN QUÈ L'HOSPITALET ÉS EN 1.ª, 2.ª O 3.ª RELACIÓ

Municipi	Total Rel. Externes	1ª Relació	2ª Relació	3ª Relació
Barcelona	240.776	L'Hosp. 24,5 %	Badalona 11,2 %	Sta. Coloma Gramenet 10,2 % L'Hospit. 6,6 %
Castelldefels	3.896	Barcelona 44,8 %	Gavà 20,8 %	
Corbera de Llobregat	647	Barcelona 47,9 %	L'Hospit. 8,7 %	Cervelló 6'6 %
Cornellà	23.840	Barcelona 43 %	L'Hospit. 13,8 %	Esplugues 13,3 %
Esplugues	20.641	Barcelona 46,2 %	L'Hospit. 16,1 %	Cornellà 15,4 %

Martorell	7.116	Barcelona 24,6 %	S. Andreu Barca 12 %	L'Hospit. 10,1 %
Prat de Llob.	13.617	Barcelona 60,3 %	L'Hospit. 15,4 %	Sant Boi 5,3 %
Sant Boi Llob.	16.527	Barcelona 42,3 %	L'Hospit. 12,8 %	Cornellà 8,8 %
Sant Feliu	8.029	Barcelona 39,6 %	L'Hospit. 9,9 %	Sant Just Desvern 9,2 %
Santa Coloma Cervelló	942	Barcelona 27 %	Sant Boi 23,4 %	L'Hospit. 10,4 %
Santa Eulàlia Ronçana	336	Granollers Barcelona 17,6 %		L'Hospitalet 7,7 %

Tots aquests estudis que hem esmentat estudiaven la problemàtica globalment. Sortosament, en aquest tema comptem amb un estudi específic de la ciutat de l'Hospitalet. Ja fa algun temps, Xavier Roselló va dedicar moltes hores a estudiar les dades de la mobilitat entre l'Hospitalet i l'exterior. El treball de Xavier Roselló, a més, diferencia les dades de la mobilitat entre les que es produeixen per motius de treball i per motius d'estudi.

Les dades globals són aquestes:

Dades mobilitat l'Hospitalet-exterior.

	L'Hospitalet	Exterior	Total
L'Hospitalet	88.112	65.550	153.662
Exterior	28.636	—	28.636
Total	116.748	65.550	182.298

Ara bé, si diferenciem els dos sectors (treballadors/estudiants) les xifres accentuen la tendència en el cas de desplaçaments per treball. Les dades són les següents:

Distribució Treballadors/Estudiants

Treballadors:

	L'Hospitalet	Exterior	Total
L'Hospitalet	30.017	55.748	85.765
Exterior	23.585	—	23.585
Total	53.602	55.748	109.350

Estudiants:

	L'Hospitalet	Exterior	Total
L'Hospitalet	58.095	9.802	67.897
Exterior	5.051	—	5.051
Total	63.146	9.802	72.948

La conclusió a les dades és òbvia. El mateix autor definia així la situació: «Sembla, doncs, clar, que el grau d'integració amb el continu metropolità és prou significatiu, per concloure'n que l'Hospitalet funciona, de fet, com un element més d'aquest conjunt, car els lligams amb la resta són més forts que la seva mateixa cohesió interna. Dit altrament, per cada quatre treballadors que viuen o treballen a l'Hospitalet, només un viu i treballa a l'Hospitalet».

Finalment, aquest treball també dóna dades de quins són els llocs a on van els hospitalencs.

Zona Franca	16,3 %	Baix Llobregat	14,2 %
Resta Barcelona	63,6 %	Resta CMB	1,3 %
Total Barcelona	79,8 %	Resta Catalunya	4,7 %

De tot aquest conjunt de dades es conclou una gran relació de l'Hospitalet amb Barcelona en un primer nivell, i amb les poblacions del Baix Llobregat en un segon nivell; però en cap cas amb la resta de poblacions de la comarca del Barcelonès, com Badalona, Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià de Besòs i Tiana.

III. DADES SOCIOLÒGIQUES DE L'HOSPITALET I ELS MUNICIPIS DEL BAIX LLOBREGAT I BARCELONÈS

Els ens comarcals que s'han creat recentment tenen, recordeu-ho *funcions de govern*. Per aquest motiu, els cal treballar amb realitats socials com més homogènies millor, per aconseguir un rendiment òptim en la seva tasca d'administració política.

És en aquest sentit i per tant, com un element més, que hem considerat convenient que en aquest informe hi figurés un apartat dedicat a les dades que ajuden a conèixer una realitat social determinada. No es tracta, però, de cap treball sociològic, tan sols d'oferir les dades més significatives, i amb les quals es pogués establir comparació entre tots els municipis.

Hem considerat com a més significatives: el nivell de renda, el nivell d'instrucció, l'índex d'atur i el coneixement de la llengua catalana.

No ha estat possible oferir dades homologables de tots els municipis del Baix Llobregat, sinó tan sols dels que formen part de la Corporació Metropolitana de Barcelona

POBLACIÓ DE 10 I MÉS ANYS SEGONS NIVELL D'INSTRUCCIÓ I EDAT

	No Consta	No Lleg. Escr.	Prim. Incom.	EGB 1. ET.	EGB 2. ET.	FP 1	FP 2	BUP COU	Títol Mitjà	Títol Super
Barcelona	0,1	3.7	24,5	24,5	16,2	4,4	3,1	11,8	5,5	6,3
Barcelonès Sud (actualment)										
Sant Just	0,3	3.5	21,3	25,7	16,2	4,0	3,3	11,9	6,7	7,1
Esplugues	0,1	5.9	26,3	31,5	16,8	4,8	2,5	7,0	2,9	2,2
L'Hospitalet	0,0	6.5	31,5	30,8	15,8	5,2	2,4	5,2	1,6	1,0
Municipis Baix Llobregat (actualment)										
Castelldefels	0,0	6,1	21,3	26,0	24,5	4,4	1,9	8,8	3,4	3,7
Cornellà	0,0	7.2	31,8	30,9	15,9	4,8	2,5	4,6	1,6	0,9
Gavà	0,0	7.0	28,6	33,4	14,8	4,7	2,3	5,9	2,0	1,2
Molins de Rei	0,6	5.0	25,4	32,2	18,3	4,7	2,1	7,0	2,7	2,1
Pallejà	0,0	6.8	28,1	36,3	13,6	3,5	1,5	6,0	2,3	1,9
El Papiol	0,2	5.0	30,6	32,3	20,3	2,4	1,4	4,9	1,8	1,0
El Prat	0,0	6.1	23,9	36,4	19,5	4,5	2,2	4,9	1,6	0,9
Sant Boi	0,4	8.1	30,4	29,9	17,3	5,2	1,9	4,4	1,6	0,8
Sant Climent	0,8	4.2	19,2	44,7	17,7	5,0	2,2	4,2	0,8	1,2
Sant Feliu	0,0	3.3	21,9	46,6	13,8	4,2	2,0	5,2	1,9	1,0
Sant Joan Despí	0,0	7.4	21,9	41,5	15,2	4,7	1,9	4,9	1,4	1,2
Santa Coloma										
Cervelló	2,2	7.0	26,2	31,5	15,9	4,4	3,9	4,7	2,9	1,2
Viladecans	0,2	6.4	29,8	33,7	16,4	5,5	2,2	4,1	1,2	0,6

FONT:

Corporació Metropolitana de Barcelona (CMB)

Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya (CIDC).

ATUR 1986. DADES DEL PADRÓ

	Total	Abans ocupats	Busquen 1ª ocupació
Barcelona	21,4	13,9	7,5
Barcelonès Sud (actualment)			
Sant Just	16,7	11,4	5,3
Esplugues	24,1	15,6	8,5
L'Hospitalet	27,2	16,7	10,5
Baix Llobregat (actualment)			
Castelldefels	25,8	15,0	10,8
Cornellà	29,7	16,6	13,1
Gavà	30,8	18,0	12,8
Molins de Rei	24,0	15,4	8,6
Pallejà	24,4	12,2	12,2
El Papiol	23,3	14,3	9,0
El Prat	24,8	13,3	11,5
Sant Boi	29,5	16,9	12,6
Sant Climent	26,4	12,5	13,9
Sant Feliu	24,3	14,2	10,1
Sant Joan Despí	27,6	16,7	10,9
Sant Vicenç	34,0	19,2	14,8
Santa Coloma	20,1	12,1	8,0
Viladecans	30,8	16,7	14,1

FONT: CIDC. Banc d'Estadístiques Municipals.

**CONEIXEMENT DEL CATALÀ 1986. COMARQUES, CAPITALS
COMARCALS I MUNICIPIS DE MÉS DE 5.000 HABITANTS**

	Població de més de dos anys	No cons.	L'enten	El sap parlar	El sap llegir	El sap escriure
Total Catalunya	5.860.414	0,3	90,3	64,0	60,5	31,5
Total Baix Llobregat	511.995	0,6	82,9	45,7	46,4	22,2
Castelldefels	27.193	0,0	81,4	42,5	37,6	19,4
Cornellà de Llobregat	85.203	0,0	78,1	36,1	41,3	17,0
Esparreguera	11.085	0,0	91,5	68,6	58,0	34,8
Gavà	31.613	0,8	80,6	41,5	44,0	16,4
Martorell	15.849	0,0	93,5	67,4	63,8	35,4
Molins de Rei	17.802	1,0	92,6	70,1	68,2	37,4
Olesa de Montserrat	14.137	0,0	92,9	73,4	64,7	41,6
Pallejà	5.775	0,5	86,9	55,3	54,8	26,0
Prat de Llobregat	61.360	1,3	82,8	41,9	41,5	22,7
Sant Andreu de la Barca	13.916	0,0	81,7	39,9	40,8	20,4
Sant Boi de Llobregat	73.835	0,9	80,3	41,1	43,5	18,0
Sant Feliu de Llobregat	36.541	0,1	84,8	47,2	47,2	23,8
Sant Joan Despí	23.384	1,8	77,9	36,8	43,4	18,1
Sant Vicenç	19.870	0,8	82,6	42,7	42,5	20,4
Vallirana	4.918	0,0	92,2	67,6	57,8	34,6
Viladecans	43.899	0,7	78,3	34,5	39,0	14,3
Reste de municipis	24.614	0,6	94,9	75,1	69,2	39,9
Barcelona	1.673.406	0,1	92,9	67,4	66,8	35,5
Esplugues de Llobregat	46.567	0,1	82,0	43,7	47,6	20,1
Hospitalet de Llobregat	274.511	0,0	82,3	42,2	43,4	18,8
Sant Just Desvern	11.141	0,8	93,4	71,1	71,0	38,5

FONT: CIDC.

RENDA PER CÀPITA 1979 (MILERS DE PESSETES)

	Nivell socio-econòmic
Barcelona	368
Barcelonès Sud (actualment)	
Sant Just	384
Esplugues	294
L'Hospitalet	283
Baix Llobregat (actualment)	
Castelldefels	355
Cornellà	245
Gavà	313
Molins de Rei	332
Pallejà	302
El Papiol	—
Sant Boi	282
Sant Climent	—
Sant Feliu	278
Sant Joan Despí	291
Sant Vicenç	244
Santa Coloma	—
Viladecans	278

FONT: COIB.

Constatacions en base a les dades

Les dades que hem ofert ens mostren una població amb un nivell d'instrucció reglat molt baix, on les magnituds més importants es concentren en la zona de la primària incompleta i l'ensenyança general bàsica. Els ciutadans amb capacitació professional són pocs (la suma de FP.1 i FP.2 no arriba mai al 8 %) i els titulats mitjans i superiors escassos. La comparació entre els diferents municipis permet establir una divisió entre dos blocs diferenciats. Per una banda, Barcelona i Sant Just Desvern; per l'altra, la resta de municipis. En aquestes dues primeres els titulats mitjans i superiors són un 11,8 % i 13,8 % de la població respectivament. Tots els altres municipis no arriben al 5,5 % (excepte Castelldefels, 7,1 %).

Els índexs d'atur mostren un bloc fins al 21 %; i un altre entre el 24 % i el 30 %. En el primer hi figuren Sant Just Desvern (16,7 %). Santa Coloma de Cervelló (20,1 %) i Barcelona (21,4 %). La resta se situen entre el Papiol (23,3 %) i Sant Vicenç dels Horts (34 %). En el

primer bloc hi ha dos municipis petits (sempre tenen índexs d'atur més baixos) i Barcelona. La resta comprèn els municipis més grans i industrialitzats.

Pel que fa a les dades sobre el coneixement del català (que poden servir per conèixer el grau d'integració al voltant de la cultura catalana) es destaquen dos blocs. Per una banda, els municipis en què el coneixement de la llengua catalana és superior al 90 % (la mitjana de Catalunya és del 90,3 %): Esparreguera (91,5 %), Martorell (93,5 %), Molins de Rei (92,6 %), Olesa (92,9 %), Vallirana (92,2 %), Barcelona (92,9 %) i Sant Just Desvern (93,4 %). És a dir, Barcelona i alguns municipis de menys de 20.000 habitants. Per l'altra, tota la resta de municipis. Els més grans d'aquesta àrea, com l'Hospitalet, Cornellà, El Prat i Viladecans es mouen entre el 78 % i el 82 %.

IV. L'HOSPITALET COM A ENS D'ADMINISTRACIÓ

El fet que el Parlament de Catalunya s'hagi plantejat legislar sobre l'organització territorial de Catalunya posa de manifest que, com és lògic, tota administració, en aquest cas el Consell Executiu, necessita d'una organització que li permeti prestar serveis i descentralitzar l'aparell governatiu.

El món polític que s'ha anat configurant als darrers 10 anys ha complicat d'una manera molt important les funcions que sobre un territori determinat exerceixen les diferents administracions.

És per això que, quan un territori (l'Hospitalet en aquest cas), té plantejat un problema de definició del seu àmbit territorial bàsic cal veure com fins ara les administracions supralocals tracten aquest municipi.

Conseqüentment, parlarem aquí sobre els serveis que presten en el nostre municipi la Generalitat i l'Estat.

La Diputació no té cap servei propi a l'Hospitalet, sinó que com a organisme de suport als ajuntaments col·labora directament amb el comú.

ELS SERVEIS DE LA GENERALITAT

Pel que estem tractant al llarg d'aquest informe no ens interessen tots els serveis que la Generalitat dona a l'Hospitalet, sinó aquells que

tenen incidència en la confecció d'un mapa comarcal. En aquest sentit, no parlarem de serveis que hi ha a qualsevol poble de Catalunya.

Els serveis que ens interessen per a la nostra anàlisi són els següents:

Ensenyament:

- Oficina Gestora dels Serveis Territorials d'Ensenyament l'àmbit és l'Hospitalet. El Baix Llobregat és una altra unitat d'aquests serveis territorials. És a Sant Feliu de Llobregat.
- Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica. (EAP). Barcelona-17.
L'àmbit és l'Hospitalet.
- Centre de Recursos Pedagògics.
L'àmbit és l'Hospitalet, encara que manté una extensió a Esplugues de Llobregat.
- Facultat d'Odontologia (Universitat de Barcelona).
L'àmbit és Catalunya.
- Escola Universitària d'Infermeria Residència Prínceps d'Espanya (adjunta a la Universitat de Barcelona).
L'àmbit és Catalunya.

Esports:

- Consell Comarcal de l'Esport del Barcelonès-Sud

Joventut:

- Servei Comarcal de Joventut.
L'àmbit és el Baix Llobregat.

Cultura:

- Filmoteca de la Generalitat.
L'àmbit és la ciutat de l'Hospitalet.

Sanitat:

- L'Hospitalet forma part de l'àrea sanitària número 9 de l'Institut Català de la Salut.

El mapa sanitari aprovat l'any 1980 creava 12 àrees sanitàries. Les àrees que afecten l'Hospitalet i el seu entorn eren la número 9 i la número 12.

L'àrea número 9 comprèn:

Barcelonès Sud:

- L'Hospitalet
- Esplugues
- Sant Just

Baix Llobregat

- Begues
- Cervelló
- Corbera
- Cornellà
- Gavà
- Molins de Rei
- Pallejà
- El Papiol
- El Prat
- Sant Boi
- Sant Climent
- Sant Feliu
- Sant Joan Despí
- Sant Vicenç dels Horts
- Santa Coloma Cervelló
- Torrelles
- Vallirana
- Viladecans

Els municipis següents de l'actual Baix Llobregat: Abrera, Castellví de Rosanes, Collbató, Esparreguera, Martorell, Olesa de Montserrat, Sant Andreu de la Barca i Sant Esteve Sesrovires, passaven a l'àrea 5, amb l'Alt i Baix Penedès, el Garraf i alguns municipis de l'Anoia i la Conca de Barberà. Barcelona forma una àrea única, la número 12.

Equipaments sanitaris:

- Hospital-Residència de la Seguretat Social de Bellvitge «Prínceps d'Espanya».
- Hospital Oncològic de Catalunya.

Altres:

- Parc de Bombers de l'Hospitalet.

L'àmbit que comprèn són els municipis següents:

Esplugues
Cornellà
El Prat
Sant Boi
Sant Climent
Begues
Viladecans
Gavà
Castelldefels

- Institut Nacional per a la Qualitat en l'Edificació (INCE).

L'àmbit és tot Catalunya.

ELS SERVEIS DE L'ESTAT

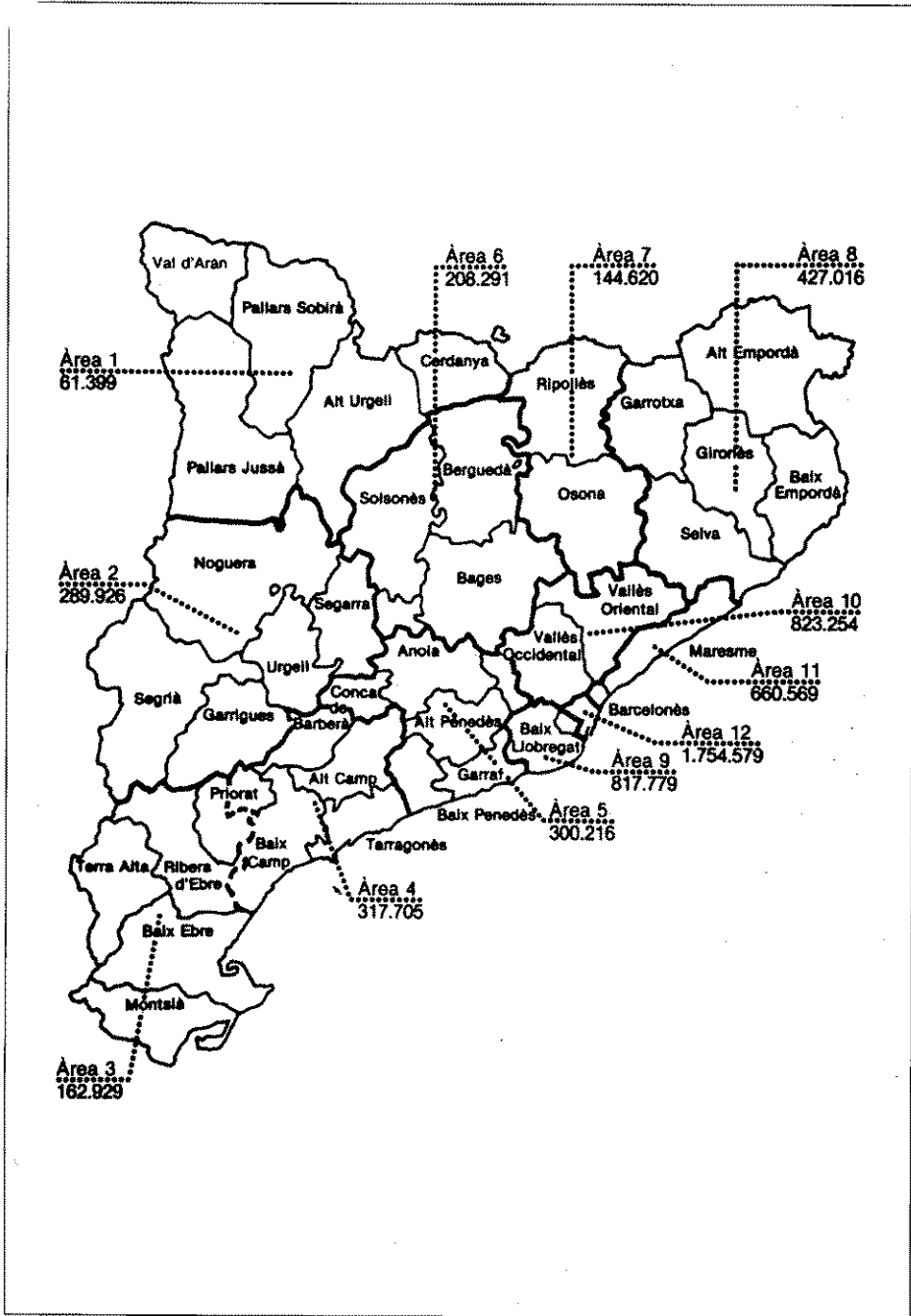
Els serveis que presta l'Estat tenen, per definició gairebé, una base provincial. No obstant això, dins de les demarcacions provincials s'han hagut d'establir divisions operatives. Un cas diferent és el de la justícia, que tradicionalment ha disposat d'un mapa propi.

En el cas dels jutjats de primera instància l'Hospitalet exerceix capitalitat sobre Cornellà, El Prat, Santa Coloma de Cervelló i Sant Climent. Altres centres d'administració de justícia són a Sant Boi i Sant Feliu.

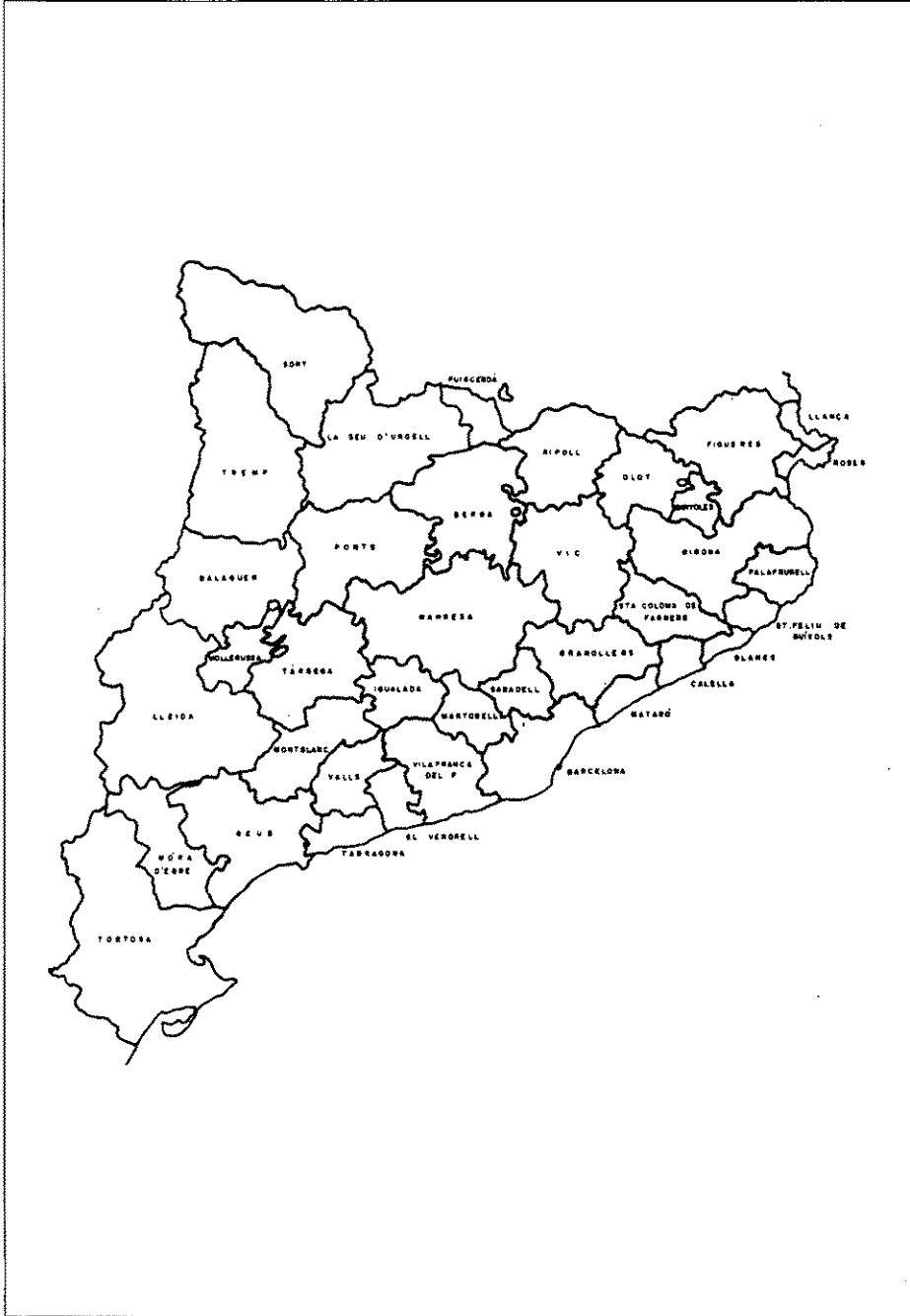
Els mapes que segueixen, extrets de l'obra del doctor Lluís Casasas i Joaquim Clusa, *l'Organització Territorial de Catalunya*, ens mostren algunes de les divisions operatives establertes pel govern central.

LA COOPERACIÓ MUNICIPAL

Per conèixer quin era l'estat de les relacions directes entre l'Ajuntament de l'Hospitalet i els altres de la rodalia vam demanar aquesta informació a totes les ponències del municipi. Han contestat les següents:

FONT: *Planificació sanitària pública a Catalunya*. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Barcelona, 1985.

FONT: Casassas Lluís, Clusa Joaquim: *L'organització territorial de Catalunya*. Publicacions de la Fundació Jaume Bofill. Barcelona 1980, pàgina 31.

FONT: Casassas Lluís, Clusa Joaquim: *L'organització territorial de Catalunya*. Publicacions de la Fundació Jaume Bofill. Barcelona 1980, pàgina 305.

Divisió en Partits Judicials (1970)

FONT: Casassas Lluís, Clusa Joaquim: *L'organització territorial de Catalunya*. Publicacions de la Fundació Jaume Bofill, Barcelona 1980, pàgina 305

- Ponència d'Urbanisme, Projectes i Obres.
- Prefectura de la Guàrdia Urbana.
- Ponència de Foment, Indústria, Comerç i Serveis Municipals.
- Ponència de Sanitat i Serveis Socials.
- Ponència d'Hisenda i Personal.
- Patronat Municipal de Cultura.

En tots els casos la resposta va consistir en les relacions que mantenen amb la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona i la Corporació Metropolitana de Barcelona (en procés de desaparició). En cap cas no es va fer saber cap relació específica amb d'altres ajuntaments, ni del Barcelonès ni del Baix Llobregat.

Malgrat això, a partir de la desaparició de la Corporació Metropolitana i la consegüent creació de les dues Mancomunitats que han de suplir-la per a alguns serveis, sí que es pot dir que l'Ajuntament manté pactes específics amb alguns ajuntaments per donar serveis, concretament l'aigua i els transports.

V. CRITERIS DE LES ORGANITZACIONS PRIVADES

La definició dels àmbits de les comarques o de qualsevol altra entitat territorial ha de tenir fonaments amplis. Per això en la seva delimitació s'han de tenir en compte molts factors, i entre aquests, un dels més importants és que respongui a una realitat. És per això que hem cregut necessari que en aquest informe es posi en evidència quines són les fórmules de relació territorial de què la població organitzada s'ha dotat. Per acomplir aquest objectiu hem fet una enquesta molt senzilla entre una vintena d'entitats de la vida econòmica, social i cultural que ens han semblat prou representatives. Es tracta, en tot cas, d'una cata que caldria aprofundir.

Com és evident, entre les entitats de què parlarem a continuació n'hi ha que sorgeixen a l'Hospitalet i estableixen a partir d'aquest fet relacions amb l'exterior; i n'hi ha d'altres que són entitats d'àmbit general (Catalunya, l'Estat espanyol) i que col·loquen l'Hospitalet en un lloc o altre dels seus Organigrames Territorials.

ENTITATS ECONÒMIQUES

BANCO DE BILBAO

L'oficina central de l'Hospitalet d'aquest banc té un àmbit d'actuació supralocal del qual és al capdavant. Formen part d'aquesta àrea:

l'Hospitalet, Esplugues, Sant Feliu, Molins de Rei i Sant Just Desvern. S'estan plantejant per a un futur proper una reestructuració.

CAIXA DE PENSIONS

L'àmbit de la oficina central és l'Hospitalet.

BANCO CENTRAL

L'àmbit és l'Hospitalet. Es relaciona directament amb Barcelona.

UNIÓ DE BOTIGUERS

L'àmbit és l'Hospitalet. Forma part de la secció comarcal del Baix Llobregat, amb seu a Gavà.

UNIÓ D'EMPRESARIS DE L'HOSPITALET

El seu àmbit d'actuació és l'Hospitalet. Existeix una coordinadora empresarial de l'Hospitalet, el Baix Llobregat i l'Anoia (Firaindustrial).

CAMBRA DE COMERÇ (DELEGACIÓ L'HOSPITALET)

El seu àmbit d'actuació és l'Hospitalet. A Sant Feliu de Llobregat existeix la delegació del Baix Llobregat.

AGRUPACIÓ DE DETALLISTES D'ALIMENTACIÓ DE L'HOSPITALET, SANT JUST I ESPLUGUES

El seu àmbit d'actuació és l'Hospitalet, Sant Just i Esplugues. Curiosament, una de les poques entitats que agrupa els municipis que actualment formen el Barcelonès Sud. El mes de març de 1988 ha decidit ampliar l'àmbit d'actuació a tot el Baix Llobregat i l'Hospitalet, amb el nom del Gremi de Detallistes d'Alimentació del Baix Llobregat i l'Hospitalet.

LA FARGA, S.A.

Aquesta empresa és l'organitzadora de Firaciutat, fira industrial i comercial de l'Hospitalet. Segons el buidatge que hem fet (hem eliminat les representacions d'organismes oficials i d'entitats) les empreses participants en l'edició de 1987, tenien els següents orígens territorials:

L'Hospitalet,	97
Barcelona,	35
Baix Llobregat,	10
Alt Penedès,	5 (empreses vinícoles)
Resta Catalunya,	7 (no n'hi ha cap del Barcelonès Nord)

UNIÓ DE PAGESOS

La secció de l'Hospitalet forma part de la comarcal del Baix Llobregat, amb capitalitat a Sant Boi de Llobregat.

EMPRESES

TELEFÒNICA

Aquesta empresa organitza els seus serveis en base a diferents territoris. El territori sud inclou les demarcacions de l'Hospitalet, Vilanova, Baix Llobregat, Cornellà, Vilafranca i Bellvitge.

Comercialment la central de l'Hospitalet és a Collblanc. Bellvitge és, per aquest servei, del Baix Llobregat.

COCA-COLA

La distribució per l'Hospitalet és fa des de Barcelona. Els altres dipòsits principals són a Manresa, Tarragona, Castelldefels, Cubelles, Granollers, Vic, Girona i Palafolls.

BUTANO

El distribuïdor per l'Hospitalet és la casa Sanabra. Els dipòsits que hi ha a la carretera del Mig serveixen a Cornellà, Sant Joan Despí i l'Hospitalet.

AIGÜES DE BARCELONA

La central de l'Hospitalet depèn de Barcelona.

Delegació l'Hospitalet agafa Cornellà.

Delegació Esplugues agafa Sant Joan Despí i Sant Just Desvern.

Delegació Gavà agafa Sant Boi, Gavà i Viladecans.

FECSA

Central l'Hospitalet (Collblanc) comarcal.

La central receptiva i distribuïdora de l'Hospitalet serveix tot el Baix Llobregat.

PARTITS POLÍTICS

PARTIT DELS SOCIALISTES DE CATALUNYA

La secció de l'Hospitalet forma tota sola una Federació. No participa en cap federació comarcal, sinó directament en els òrgans nacionals.

CONVERGÈNCIA DEMOCRÀTICA DE CATALUNYA

La secció local de l'Hospitalet forma part de la comarca del Barcelonès. No obstant això, per algunes qüestions s'agrupa amb Cornellà.

CENTRE DEMOCRÀTIC I SOCIAL

En aquest moment la secció local forma part de la comarcal del Barcelonès i del comitè provincial de Barcelona. No obstant això, con-

sideren que formen part del Baix Llobregat i pensen treballar en aquest sentit.

ALIANÇA POPULAR

Abans la secció local formava part de la comarcal del Baix Llobregat. Ara és en procés de constituir-se la comarcal del Barcelonès, dins la qual s'integrarà l'Hospitalet.

PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA

La secció local forma el Comitè local, que té representació directa en els òrgans nacionals. No forma part, per tant, de cap organisme comarcal.

SINDICATS

UNIÓ GENERAL DE TREBALLADORS

S'organitza a partir del Comitè local de l'Hospitalet, que està integrat al comitè comarcal del Barcelonès. El comitè del Baix Llobregat té la seu a Cornellà.

COMISSIONS OBRERES

S'organitza a partir de la Unió Local, que té representació directa a la Comissió Obrera Nacional de Catalunya.

Existeix un comitè del Barcelonès Nord i del Baix Llobregat. Aquest darrer, a Cornellà.

D'ALTRES

CONSELL DE LA JOVENTUT I L'ESPLAI DE L'HOSPITALET

Entitat d'àmbit local, que forma part del MOVIBAIX amb àmbit d'acció de tot el Baix Llobregat.

EL FAR

Setmanari d'àmbit comarcal, que inclou l'Hospitalet dins del seu camp de treball. A la capçalera, però, diu que és un setmanari del Baix Llobregat i l'Hospitalet.

EL NOU LLOBREGAT

Setmanari d'àmbit comarcal, que inclou l'Hospitalet dins del seu camp de treball. A la capçalera, però, diu que és un setmanari comarcal del Baix Llobregat i l'Hospitalet.

L'ESGLÉSIA

Les parròquies de l'Hospitalet formen part de la zona pastoral Barcelona-Sud. Aquesta zona comprèn els arxiprestats de Cornellà, l'Hospitalet, Torrossa-Collblanc i Sants-Can Tunis.

CONCLUSIONS

L'interés bàsic d'aquest informe és oferir algunes dades que serveixin per prendre una decisió. En aquest sentit, les conclusions no volen anar més enllà de fer unes constatacions inicials.

En el terreny històric, ha quedat prou clara la decisió presa durant el període republicà i de guerra de fer front comú amb el Baix Llobregat, tot i alguns problemes tècnics que feien dubtar alguns dirigents. En el franquisme, al marge de les iniciatives sorgides de Barcelona, alguns elements dirigents de la ciutat van intentar conjuntar interessos i solucions amb els pobles del Baix Llobregat.

Pel que fa les relacions dels ciutadans de l'Hospitalet amb el seu entorn més immediat, queda clara l'íntima relació que s'estableix amb Barcelona. Dels hospitalencs que surten de la ciutat per anar a treballar o estudiar el 72 % es desplacen a Barcelona. La xifra és prou eloqüent. Per altra banda, dels que surten de Barcelona, el 24'5 % ho fan venint a l'Hospitalet. A més d'aquesta relació, l'Hospitalet és el segon centre receptor de població del Baix Llobregat, després de Barcelona. No hi ha cap relació, però, amb el que anomenem el Barcelonès-Nord.

La ciutat de l'Hospitalet té unes característiques sociològiques homologables a les de les ciutats del Baix Llobregat, exceptuant els petits nuclis agraris i el cas de Sant Just Desvern (residencial). En aquest nivell, la problemàtica és molt diferenciada de Barcelona. Els indicadors que hem utilitzat (pocs, però representatius) són coincidents i ho indiquen molt clarament.

L'acció administradora de les diferents institucions públiques ha demostrat fins a l'actualitat no saber què fer amb la nostra ciutat, encara que s'observa que en molts serveis, especialment de la Generalitat, el nostre municipi no participa del Barcelonès, i sí en diferents sub-divisions del Baix Llobregat. És d'especial interès en aquest sentit la consulta del Mapa Sanitari.

Les organitzacions privades han pres també direccions diferents. Les entitats més lligades a l'acció política (partits i sindicats) han optat majoritàriament per considerar l'Hospitalet com a ciutat-comarca o per integrar-se al Barcelonès.

En el cas de les organitzacions de caire econòmic (botiguers, empresaris) hi ha la tendència a agrupar-se amb els homòlegs del Baix Llobregat.

En el conjunt de grans empreses de serveis la tendència és a agrupar l'Hospitalet amb municipis de Baix Llobregat.

En definitiva, aquest conjunt de dades i informacions fan palesa la

gran incertesa que encara avui manté l'Hospitalet sobre la seva ubicació en el mapa comarcal de Catalunya. La importància de l'assumpte obliga a un debat que surti del domini exclusiu dels tècnics i dels polítics, que arribi a tota la societat, perquè els diferents agents socials i la població en general puguin participar en la discussió.

La nostra principal intenció és que aquest informe serveixi per plantejar el tema amb rigor i amb els mínims apriorismes possibles, per tal de poder disposar d'un gruix teòric que fonamenti la praxi.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA (I)

- Casassas i Simó, Lluís: *Barcelona i l'espai català*. Ed. Curial. Barcelona, 1977.
- Casassas Lluís, Clusa Joaquim: *L'organització territorial de Catalunya*. Publicacions de la Fundació Jaume Bofill. Barcelona 1980.
- Conselleria d'Economia: *La divisió territorial de Catalunya*. Barcelona, 1937.
- *Divisió Territorial. Estudis i Projectes. Nomenclàtor de municipis*. Barcelona, 1933.
- Pilar Riera: La xarxa urbana de Catalunya a partir d'una anàlisi funcional. *Arrel*. 18. pàgs. 142-151. Març 1987.
- Joan Nunes: Aproximació a l'estructura de l'àrea metropolitana de Barcelona: les estructures d'intensitat diària. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 8-9. pàgs. 71-90. Barcelona, 1984.
- Josep Serra: Mercat de treball a la regió de Barcelona. Delimitació a partir de la mobilitat residència-treball. *Banca Catalana Revista Econòmica*. n.º 76. pàgs. 21-28. Setembre 1985.
- Xavier Roselló: La mobilitat obligada a l'Hospitalet, segons el padró del 1981. «*Quaderns d'Estudi*», 1. pàgs. 69-81. L'Hospitalet, març 1987.
- *Planificació sanitària pública a Catalunya*. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Barcelona, 1985.
- *Coneixement del Català. Dades provisionals*. Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya. Barcelona, 1987.
- Enric Lluch, Oriol Nel·lo: *El debat de la divisió territorial de Catalunya. Edició d'estudis, Propostes i Documents (1939-1983)*. Diputació de Barcelona. Barcelona, 1984.
- Enric Lluch, Oriol Nel·lo: *Gènesi de la Divisió Territorial de Catalunya*. Diputació de Barcelona. Barcelona, 1983.
- *IV Jornades d'estudis sobre el Baix Llobregat*. Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat, Martorell, 1984.
- Mercè Renom, Jesús Vila: La divisió territorial. *El Far*, 3, pàgs. 28-35, setembre 1985.

(I) Aquesta relació bibliogràfica comprèn únicament les obres citades en l'informe.